

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K.

Dato: 16. januar 2008
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2007-792-0436
Dok.: JEE40876

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 72 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 4. december 2007.

Lene Espersen

/

Lars Hjortnæs

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 72 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Ministerens kommentarer udbedes til artikel i Ugebrevet A4 22/10-07: ”Social slagside i domme for vold”. Ministeren bedes herunder oplyse

- om ministeren kan bekræfte resultatet af Arbejderbevægelsens Erhvervsråds kortlægning, herunder at ufaglærte kommer oftere i fængsel end uddannede, og
- hvilke overvejelser kortlægningen giver ministeren anledning til, herunder f.eks. forbedret information til domsmænd og dommere.”

Svar:

1. I artiklen, der henvises til i spørgsmålet, kommenteres en undersøgelse om kriminalitet og social baggrund foretaget af Niels Glavind for Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

I undersøgelsen, der bygger på registerdata, foretages bl.a. en fordeling efter tiltaltes uddannelse og køn af afgørelser i 2005, hvor der er rejst tiltale for vold efter straffelovens § 244, og hvor tiltalte ikke har haft andre kriminelle sigtelser i 2001-2005.

I undersøgelsen anføres bl.a., at tallene umiddelbart tyder på, at risikoen for ubetinget fængselsstraf er langt højere for mænd end for kvinder, og at den er højere for ikke-uddannede end for personer med en uddannelse.

Det anføres dog samtidig, at analysen på dette punkt må tages med betydelige forbehold, idet der er betydelige forskelle på voldssagerne, og man ikke kan udelukke, at der er en sammenhæng mellem uddannelsesmæssig baggrund og selve arten af voldsudøvelsen, samt at en endelig konklusion måtte bero på en gennemgang af konkrete sager.

2. Det kan oplyses, at Justitsministeriet er bekendt med en ph.d.-afhandling fra 2004 med titlen ”Sentencing to Imprisonment – A Socio-Legal Study of Decisions to Incarcerate in Criminal Cases in Danish County Courts” af Rasmus H. Wandall, der har til formål at belyse anvendelsen af ubetinget fængsel som strafferetlig sanktion ved danske byretter. Afhandlingen bygger bl.a. på en gennemgang af 500 konkrete straffesager om indbrud og vold.

I afhandlingens danske resumé (side 315ff) er bl.a. anført, at det i volds-sager særligt er gerningspersoner med mindre stabile familiære og socia-

le forhold, som idømmes ubetinget fængselsstraf. Endvidere anføres, at der i voldssager ikke kan vises nogen sammenhæng mellem indkomstniveau og idømmelse af ubetinget fængsel, men at det særligt er personer med ringere tilknytning til arbejdsmarkedet, som idømmes ubetinget fængsel.

Med omtale af en særlig statistisk model, der sigter på at belyse sammenhængen mellem idømmelse af ubetinget fængsel og forskellige nærmere angivne forhold, anføres i afhandlingen bl.a., at undersøgelsen ikke kan vise, at idømmelse af ubetinget fængsel i voldssager er bestemt af (manglende) tilknytning til arbejdsmarkedet, (lavere) indkomst eller (manglende) igangværende uddannelse, selv om der statistisk kontrolleres for effekten af andre relevante forhold. Derimod viser undersøgelsen, at der er en sammenhæng mellem ustabile familieforhold og sociale forhold og idømmelse af ubetinget fængsel i voldssager.

Justitsministeriet er ikke bekendt med andre danske undersøgelser af tiltaltes uddannelsesniveaus betydning for strafudmålingen i voldssager.

3. Justitsministeriet kan endvidere oplyse, at reglerne om straffens fastsættelse findes i straffelovens kapitel 10. Straffelovens § 80 fastsætter de hovedhensyn, der skal tillægges vægt ved straffens fastsættelse. Efter bestemmelsen skal der ved straffens fastsættelse under hensyntagen til ensartethed i retsanvendelsen lægges vægt på lovovertrædelsens grovhed og på oplysninger om gerningsmanden. Ved vurderingen af lovovertrædelsens grovhed skal der tages hensyn til den med lovovertrædelsen forbundne skade, fare og krænkelse samt til, hvad gerningsmanden indså eller burde have indset herom. Ved vurderingen af oplysninger om gerningsmanden skal der tages hensyn til dennes almindelige personlige og sociale forhold, dennes forhold før og efter gerningen samt dennes bevæggrunde til gerningen.

Som det fremgår, beror straffens fastsættelse som udgangspunkt på domstolens konkrete vurdering af den enkelte sags omstændigheder i lyset af de principper for straffastsættelse, som er fastsat i lovgivningen.

For så vidt angår information til domsmænd og nævninger bemærkes, at de juridiske dommere i forbindelse med rettens rådslagning i en konkret sag har mulighed for at vejlede bl.a. om de lovbestemmelser, som har betydning for sagen, herunder reglerne om straffens fastsættelse.

Justitsministeriet kan ikke ”instruere” eller vejlede domstolene om, hvilke individuelle forhold m.v. de skal lægge vægt på ved den konkrete strafudmåling inden for lovgivningens rammer.

På den anførte baggrund giver den artikel og undersøgelse, der er omtalt i spørgsmålet, efter Justitsministeriets opfattelse ikke anledning til at overveje lovændringer eller andre særlige initiativer på dette område.

4. Artiklen, der henvises til i spørgsmålet, indeholder endvidere nogle bemærkninger om, at dommere og domsmænd og nævninger ikke er repræsentative i forhold til befolkningen som helhed og derfor bør rekrutteres mere bredt.

Justitsministeriet skal hertil bemærke, at dommere udnævnes efter indstilling fra Dommerudnævnelsesrådet, der er et uafhængigt råd, som bl.a. består af repræsentanter for offentligheden, jf. retsplejelovens §§ 43 a og 43 b.

Nævninge- og domsmandslisterne dannes ved lodtrækning blandt personer, der er opført på de såkaldte grundlister, som er udarbejdet af kommunerne, jf. retsplejelovens § 68.

Efter § 4, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 809 af 5. december 1990 med senere ændringer om grundlister skal personer, der udtages til grundlisterne, udgøre et alsidigt sammensat udsnit af befolkningen. Der skal tilstræbes en repræsentation af de forskellige aldersklasser, af mænd og kvinder og af etniske minoriteter svarende til deres andel af befolkningen i kommunen. Ved fremsendelsen af grundlisten skal grundlisteudvalget skriftligt over for præsidenten for vedkommende landsret redegøre for, hvordan grundlisteudvalget har søgt at sikre sig, at de udtagne personer er egnede til at virke som nævninger eller domsmænd, og at kravene i § 4, stk. 1, er opfyldt, jf. bekendtgørelsens § 5 a.

Det kan tilføjes, at Justitsministeriet for nylig har besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal se på reglerne i grundlistebekendtgørelsen, herunder med henblik på at sikre, at personer, der udtages til grundlisterne, udgør et alsidigt sammensat udsnit af befolkningen.